

Historie Groot Omroepkoor

Deel 5: de eerste recensie

- Ria Raven -

Vanuit het Groot Omroepkoor opereerden enkele kleinere ensembles. Deze stonden bekend onder de namen:

Radiokoors (o.l.v. Fred Boshart, een korte tijd o.l.v. Henk Milo en later Meindert Boekel)

Klein Radiokoors (o.l.v. Carel Laôut en soms Frans Müller)

Radio Kamerkoors (o.l.v. Antoon Krelage en bestaande uit twee dubbelkwartetten).

De foto hieronder stamt uit die tijd. Bij de dames moet (v.l.n.r.) nummer 4 Guus Max zijn en nummer 9 Lucy Kooy. De overige namen zijn niet bekend.

Bij de diverse ensembles werden de namen Operakoors, Operettekoors en Grootkoors ook nog steeds gebruikt.

Maar er waren ook nog andere combinaties mogelijk zoals:

Omroepkoors (samenvoeging van Radiokoors en Klein Radiokoors),

Klein Omroepkoors (samenvoeging van Klein Radiokoors en Omroep Kamerkoors),

Groot Omroep Vrouwenkoors en *Groot Omroep Mannenkoors*

Radio a cappella koors (dat weer een samenvoeging was van het Klein Radiokoors en een dubbelkwartet).

Al deze ensembles (en inmiddels ook de 5 orkesten) vielen sinds 1947 onder de NRU, de Nederlandse Radio Unie, en de onderafdeling waar de ensembles en de staf toentertijd deel van uitmaakten was de DMPFR, de Dienst Muziek Programma Faciliteiten Radio.

De eerste recensie uit die tijd komt uit de Nieuwe Eeuw van 29 juni 1946. Het betrof hier een uitvoering van het Te Deum van Marius Monnikendam. "De uitvoering was in ieder opzicht lofwaardig. Het Radio Vocalisten-ensemble bestaat uit een zestigtal beroepszangers en -zangeressen, hetgeen natuurlijk de meest ideale toestand is, welke men kan wensen."

KUNST en LETTEREN

Nieuw Nieuw
29/6 46

Wouter Paap

Het nieuwe „Te Deum” van Marius Monnikendam

Ter gelegenheid van de Mirakelspeken te Amsterdam componeerde Marius Monnikendam in opdracht van de K.R.O. een „Te Deum” voor gemengd koor en groot orkest, dat 18 Juni door het Radio Vocaalistenensemble en het Radio Philharmonisch Orkest onder leiding van den jongen Maastrichtsen dirigent Paul Hupperts voor de microfoon ten gehore werd gebracht. Monnikendam heeft het werk symfonisch opgevat. Men zou het aldus kunnen zeggen, dat hij een orkestwerk heeft gecomponeerd, waarin de tekst van het „Te Deum” is ingebouwd. Het werk is verdeeld in drie partijen: van „Te aeternum Patrem” tot aan „Te ergo quae sumus” loopt het eerste deel (allegro); de tweede phase (welke alleen voor het koor geschreven is, en daarom Motet genoemd kan worden) strekt zich uit van „Te ergo quae sumus” tot aan „In te Domine speravi” en deze slotzijde vormt een afzonderlijke muzikale episode (allegro vivace). Bij wijze van inleiding is de titel afzonderlijk behandeld. Deze wordt door het koor Unisono gezongen, voorafgegaan door een breed opgezekt orkestraal voorspel, een Andante (Fanfare), waarin het koor en de lage strijkers een belangrijke rol vervullen.

Dese bouw komt, wanneer ik mij goed herinner, vrijwel geheel overeen met dien van het „Te Deum”, dat Monnikendam in 1931 componeerde. Ook wat werkwijze betreft bestaat er overeenstemming met vroeger werk, want de componist zoekt zijn kracht wederom in het aanstreven van groote dynamische stijgingen, welke veroorzaakt worden door ostinate bewegingen en door een consequente toepassing van het motorisch principe. Zoo wordt het „Te aeternum Patrem”, dat in homofone zetting wordt gezongen, ingeleid door een vrij langdurig orkestvoorspel, waaraan de muziek van laag naar hoog wordt opgestuwd. Ik betwijfel of deze motorische orkestpassages op den hoorder de uitwerking hebben, welke de componist er zich van heeft voorgesteld. Daarvoor zijn deze dynamische aanloopen naar een nieuw tekstdedeelte ook te lang gerekt. Dit is wel in hooge mate hinderlijk voor de uitvoering, welke toe liet slot, het „In te Domine speravi” voert. De inzet van deze Finale is uitnemend gevoerd; zachthetende strijkersfiguren welke door trompettooten onderbroken worden, wekken den indruk, dat er iets groots gebeuren gaat. Wanneer de componist hier sneller en rechter op het hoogtepunt had aangehouden, zou de unisono-koorinzet „In te Domine” een rotvastige monumentaliteit bezeten hebben, doch de orkestmatige aanloop duurt te lang, de spanning zakt en in plaats dat de hoorder door het „In te Domine” getroffen wordt, zit hij erop te wachten, en dat is miskend. Dit betreft overigens een fout in de economie der muzikale middelen, welke gemakkelijk verholpen kan worden, n.l. door te achnippen. Ik ben van meening, dat wanneer de componist ertoe besluit ten kon, uit dit werk, dat 20 minuten duurt, tien minuten orkestmuziek te elimineeren, de kracht en de beziel-

ingel van het werk zou er niet minder „symfonisch” om worden. Integendeel, orkest en koorpartij, die elkander nu soms bijna uit het oog verliezen, zouden in nauwe relatie tot elkander komen te staan, en de krachten, die nu door de uit-

Lofwaardige Radio-uitvoering o. l. v. Paul Hupperts

voorige orkestermezal dreigde losgeroofd te worden, zouden gebonden worden. De eigenlijke inhoud van het werk zou hier bovendien geen schade door ondervinden. De groep op de tekst — en op de hoorder — zou door een bekortende beziening aanzienlijk vaster worden.

Het is merkwaardig, dat de beste en meest expressieve momenten uit dit werk juist daar gevonden worden, waar de componist van het motorische principe afstapt. Het „Sanctus bijvoorbeeld, dat door het vocaalste koor met begeleiding van harp en lage strijkers wordt ingeleid (hier staat inderdaad geen poot te veel) neemt een hooge vlucht, welke met diepe wijding gepaard gaat. Het „Iudex credentis” is aansprekend en de anticlimax omliddeelijk hierop volgend (cellen en contrabassen) is uitnemend gevonden. De flensse in-

geleid voor accapellakoor geschreven is; een nobel stuk, dat aan de inkeer tot gebed in dit tekstdedeelte op eeuwigte, milde wijze beantwoordt.

De uitvoering was in ieder opzicht lofwaardig. Het Radio Vocaalistenensemble bestaat uit een zestigtal beroepszangers en — zangeressen, hetgenen natuurlijk de meest ideale bezetting is, welke men kan wenschen. Het Radio Philharmonisch orkest is van uitnemend gehalte, doch dergelijke uitvoeringsmiddelen kunnen zich eerst ten volle ontplooiën wanneer zij in handen geleid worden van een dirigent, die zulk een apparaat beheerscht en kan bezien. De jonge dirigent Paul Hupperts uit Maastricht bleek hier toe op verrassende wijze in staat te zijn. Daar ik de uitvoering in de studio bijwoonde, was ik in de gelegenheid te ervaren, welk een gezag en welk een bezieling uitgaat van dezen musicus, die waarsijk een geloofwaardig dirigent is. Hij had het groote ensemble vast in de hand, zijn aanwijzingen lieten aan duidelijkheid en zekerheid niets te wenschen over en wierp zich met vroedje en vertrouwen aan zijn leiding.

Van Paul Hupperts valt als dirigent zeer veel te verwachten. Er bestaat in ons muziekleven een dringende behoefte aan dergelijke figuren. Tusschen verdient de K.R.O. een woud van lof voor het verstreken van dezen opdracht. De K.R.O. bewijst hiermee, daadwerkelijke belangstelling te bezitten voor onze Nederlandische cultuur.

WOUTER PAAP

Hiernaast de 'staatsiefoto's' van het vrouwen- en mannenkoor uit die periode.